

Výroční zpráva Centra mediévistických studií AV ČR a UK při FLÚ AV ČR, v. v. i., v Praze za rok 2009

I. Základní informace o pracovišti v roce 2009

1. Personální stav

Činnost CMS zajišťovalo v roce 2009 18 pracovníků v rámci přepočtených 10,8 úvazků. Ředitelem CMS byl prof. PhDr. Petr Sommer, DSc., zástupcem ředitele prof. PhDr. František Šmahel, DrSc. Jako odborní pracovníci v CMS působili Mgr. Pavlína Cermanová, PhDr. Eva Doležalová, Ph.D., Mgr. Dušan Foltýn, Mgr. Martin Nodl, Mgr. Robert Novotný, Ph.D., Mgr. Pavel Soukup, Ph.D., Mgr. Ladislav Varadzin, PhDr. Jana Zachová, CSc., a prof. PhDr. Josef Žemlička, DrSc. Částečné nebo celé úvazky na pozicích doktorandů v projektu LC521 měli Mgr. Přemysl Bar, Mgr. Anna Kernbach, Ph.D. (rozená Smékalová), Mgr. Jiří Knap (pracovní poměr ukončil k 1. 9.), PhDr. Martin Musílek, Mgr. Jiří Petrášek a Mgr. Václav Žůrek. V různých obdobích roku 2009 v CMS působili externí spolupracovníci PhDr. Kateřina Horníčková, Ph.D., Mgr. Hana Chorvátová, prof. PhDr. Jiří Kuthan, DrSc., Mgr. Pavlína Mašková, Mgr. Jiří Militký, doc. PhDr. Martin Nejedlý, Dr., Dr. Pavlína Rychterová, Dr. Gabriel Silagi a Mgr. Jaroslav Svátek. Funkci sekretářky nadále vykonávala paní Jana Semelová.

2. Finanční zajištění činnosti CMS

Rozpočet CMS byl v roce 2009 z většiny tvořen fakultativními prostředky, zejména díky Centru základního výzkumu (MŠMT) a projektu Přemyslovci (AV ČR). V rozporu s usnesením ze dne 30. 9. 2008 odstoupila nová Akademická rada AV ČR od deklarovaného záměru navýšit od roku 2010 institucionální rozpočet CMS. Představitelé druhého zřizovatele CMS, Univerzity Karlovy a její Filozofické fakulty, vyjádřili zvýšený zájem o činnost CMS. Jednání o formách podpory této činnosti pokračují.

Pracovníci CMS uspěli v konkurzu o interní podporu projektů mezinárodní spolupráce AV ČR s projektem Reforma a kompaktáta (hlavní řešitel F. Šmahel, koordinátor R. Novotný). Projekt Benediktini podaný do soutěže vyhlášené GA ČR nebyl přijat. V roce 2009 začalo řešení grantů Rituály, ceremonie a festivity (GA AV ČR, řešitelé F. Šmahel, M. Nodl a V. Žůrek) a Protihusitská polemika (GA ČR, řešitel P. Soukup).

3. Ocenění pracovníků CMS

V roce 2009 získali pracovníci CMS dvě významná ocenění. Františku Šmahelovi byla udělena čestná medaile De scientia et humanitate optime meritis Akademie věd ČR, Martina Nejedlého jmenoval předseda vlády Francouzské republiky rytířem Řádu akademických palem. Kniha Přemyslovci byla uvedena v projevu předsedy AV ČR na 35. Akademickém sněmu jako nejvýznamnější výsledek AV v oblasti humanitních a společenských věd za poslední období.

II. Vědecká činnost CMS

1. Vědecké projekty

Křesťanství a česká společnost ve středověku: normy a skutečnost (evropské souvislosti českého tématu), centrum základního výzkumu LC 521, podporované MŠMT ČR. Projekt se stal hlavní

součástí programu CMS, pro jehož řešení se CMS spojilo s Ústavem dějin křesťanského umění KTF UK v Praze.

Nejdůležitější výstupy v roce 2009:

- Vidění svaté Brigity Švédské v překladu Tomáše ze Štítného, ed. Pavlína Rychterová (= Sběrka pramenů k náboženským dějinám 2), Praha 2009, 436 stran, ISBN: 978-80-7007-294-3
- Guillebert de Lannoy, Cesty a poselstva, edd. Jaroslav Svátek, Martin Nejedlý, Olivier Marin a Pavel Soukup, Praha 2009, 264+28 s., ISBN 978-80-87271-11-7
- La noblesse et la croisade à la fin du Moyen Age (France, Bourgogne, Bohême), edd. Martin Nejedlý, Jaroslav Svátek (= Croisades tardives 2), Toulouse 2009, 289 s., ISBN 978-2-912025-56-2
- Die mittelalterliche Kolonisation. Vergleichende Untersuchungen, hg. Michael Brauer, Pavlína Rychterová, Martin Wihoda, Praha 2009, 196 s., ISBN 978-80-7007-308-7

V rámci výzkumného centra „Křesťanství a česká společnost“ byly v roce 2009 řešeny tyto dílčí projekty:

- *Les croisades tardives : confrontations interconfessionnelles au XIVe-XVe siècles* (M. Nejedlý, P. Soukup, J. Svátek). Projekt probíhá ve spolupráci s univerzitou Toulouse II. Podle plánu byla v roce 2009 vydána česká edice cestopisu Guilleberta de Lannoy. Ve Francii byl pod redakcí M. Nejedlého a J. Svátka publikován sborník z kolokvia uskutečněného v roce 2007 v Praze. Ve dnech 12.-13. 6. 2009 se řešitelé zúčastnili konference « Les projets de croisade et leurs objectifs (XIIIe-XVIIe siècles) » v Paříži. V prostorách Académie des Inscriptions et Belles-Lettres přednášeli M. Nejedlý a J. Svátek.
- *Sběrka pramenů k náboženským dějinám* (P. Soukup). V publikační řadě zaměřené na památky náboženského písemnictví vyšel svazek Vidění svaté Brigity Švédské v překladu Tomáše ze Štítného, jehož editorkou je Pavlína Rychterová.

Přemyslovci – budování českého státu a národa v rámci programu „Podpora projektů cíleného výzkumu“ (průřezového programu II. Národního programu výzkumu) 1QS900090502. Byly završeny práce na velké monografii a kniha vyšla v Nakladatelství Lidové noviny. Projekt byl rokem 2009 ukončen.

Nejdůležitější výstupy v roce 2009:

- Přemyslovci. Budování českého státu, edd. Petr Sommer, Dušan Třeštík a Josef Žemlička ve spolupráci s Pavlínou Maškovou a Robertem Novotným, Praha 2009, 880 s., ISBN 978-80-7106-352-0
- Michal Mašek, Petr Sommer, Josef Žemlička a kolektiv: Vladislav II., druhý král z Přemyslova rodu. K 850. výročí jeho korunovace, Praha 2009, ISBN: 978-80-7106-512-8

V rámci projektu „Přemyslovci“ byly v roce 2009 řešeny tyto dílčí projekty:

- *Historia monastica* (D. Foltýn). Svazek 2 v řadě Colloquia mediaevalia Pragensia bude vydán v roce 2010.
- *Benediktini 800-1250: střední Evropa, kultura, christianizace* (P. Sommer, J. Žemlička, D. Foltýn, P. Mašková). Pokus o získání podpory projektu formou grantu GAČR nevyšel. Při jednáních s děkanem FF UK bylo dosaženo zajištění projektu pro rok 2010 ze strany FF UK.

Reforma a kompaktáta: nové konfigurace světské a církevní moci v epoše basilejského koncilu, projekt M300090903 v rámci Programu interní podpory projektů mezinárodní spolupráce AV ČR (hlavní řešitel: F. Šmahel, koordinátor: R. Novotný).

Řešení projektu začalo 1. 6. 2009. Zahraničním partnerem je prof. Thomas Prügl a Institut für Kirchengeschichte der Katholisch-Theologischen Fakultät der Universität Wien. V rámci projektu proběhly dvě vědecké konference. Ve dnech 15.-16. 7. 2009 pod názvem „The Power of Discourse: The Old and the New in the Hussite Reformation“ zasedaly čtyři sekce sponzorované Centrem mediévistických studií na Mezinárodním mediévistickém kongresu v Leedsu. Seminář „Universalialia – heresis seminaria? Pojmy v bádání o husitství“, věnovaný prof. Františku Šmahelovi, se konal ve dnech 11.-13. 9. 2009 ve Vile Lanna v Praze a na zámku v Lužanech a okolí. Začala rovněž příprava konference, která se uskuteční v Praze v listopadu 2010. Během roku 2009 byla připravena do tisku studie F. Šmahela „Basilejská kompaktáta, jejich zpísemnění a ratifikace“ (Studia mediaevalia Bohemica 1, 2009, č. 2), a dalších osm příspěvků pro odborné časopisy a kolektivní publikace.

V rámci projektu „Reforma a kompaktáta“ byly v roce 2009 řešeny tyto dílčí projekty:

- *Czech Medieval Sources online* (R. Novotný, J. Petrášek). Během roku 2009 pokračovaly práce na internetovém portálu. Podařilo se zpřístupnit dalších 106 svazků, celkový počet pramenných edic přístupných zdarma na internetu dosáhl koncem roku 2009 počtu 235.

Rituály, ceremonie a festivity ve střední Evropě 14. a 15. století, grantový projekt IAA800090901 Grantové agentury Akademie věd ČR (F. Šmahel, M. Nodl, V. Žurek)

Hlavním cílem projektu je zmapovat rituály, rituální jednání a ceremonie, jež se uplatňovaly v prostředí Českého království ve 14. a 15. století. V rámci grantového projektu byla v roce 2009 vydána jedna odborná kniha (kolektivní monografie), pět studií v odborných časopisech a devět statí v odborných knihách a sbornících. Dne 20. 11. 2009 byl ve spolupráci s Výzkumným střediskem pro dějiny Evropy (Brno) uspořádán mezinárodní česko-polsko-slovenský pracovní seminář „Moc a její symbolika ve středověku“.

Nejdůležitější výstupy v roce 2009:

- Rituály, ceremonie a festivity ve střední Evropě 14. a 15. století, edd. Martin Nodl, František Šmahel (Colloquia mediaevalia Pragensia 12), Praha 2009, ISBN 978-80-7007-298-1

Protihusitská polemika a česká otázka v 15. století, grantový projekt 404/09/P605 Grantové agentury České republiky (P. Soukup). V roce 2009 byly do tisku odevzdány dvě studie, předneseny dva konferenční příspěvky a jedna zvaná přednáška. Na adrese www.antihus.eu byla zprovozněna databáze protihusitských traktátů; doplňování údajů bude pokračovat v dalších letech řešení projektu.

2. Uspořádané konference

- The Power of Discourse: The Old and the New in Hussite Reformation. Čtyři sekce na Mezinárodním mediévistickém kongresu, Leeds 15.-16. 7. 2009 (P. Rychterová, P. Soukup)

- Universalia – heresis seminaria? Pojmy v bádání o husitství, Praha – Lužany 11.-13. 9. 2009 (P. Rychterová, P. Soukup)
- Moc a její symbolika ve středověku. Česko-polské pracovní setkání, Praha 20. 11. 2009 (M. Nodl)
- Apocalypticism, Millenarianism, and Prophecy, 1560-1670, Praha 15.-16. 1. 2009 (V. Urbánek, spolupořadatelství CMS)
- Church, State and Society in Bohemia and Scandinavia in the Middle Ages, Bergen 27.-30. 4. 2009 (S. Bagge, J. Žemlička, spolupořadatelství CMS)
- Medieval Manuscript Miscellanies: Composition, Authorship, Use, mezinárodní konference, Praha 24.-26. 8. 2009 (L. Doležalová, spolupořadatelství CMS)

3. Příspěvky pracovníků CMS na vědeckých konferencích a zvané přednášky v zahraničí

- P. Bar, III polsko-czeskie forum mlodych mediewistów: Commemoratio praeteritorum – społeczności średniowieczne wobec przeszłości, Gniezno 14.-16. 9. 2009
- P. Cermanová, Apocalypticism, Millenarianism, and Prophecy, 1560-1670, Praha 15.-16. 1. 2009
- P. Cermanová, Dvory a rezidence ve středověku III. Všední a sváteční život středověkého dvora, Praha 4.-5. 2. 2009
- P. Cermanová, Prophecy contextualized, Budapest 8.-10. 6. 2009
- P. Cermanová, 16th International Medieval Congress, Leeds 13.-16. 7. 2009
- P. Cermanová, Universalia – heresis seminaria? Pojmy v bádání o husitství, Praha – Lužany 11.-12. 9. 2009
- E. Doležalová, Universitäten, Landesherren und Landeskirchen. Das Kuttenger Dekret, Praha 22.-24. 1. 2009
- E. Doležalová, Church, State and Society in Bohemia and Scandinavia in the Middle Ages, Bergen 27.-29. 4. 2009
- E. Doležalová, 16th International Medieval Congress, Leeds 13.-16. 7. 2009
- E. Doležalová, zvaná přednáška, Universität Münster, 22. 8. 2009
- E. Doležalová, Universalia – heresis seminaria? Pojmy v bádání o husitství, Praha – Lužany 11.-12. 9. 2009
- E. Doležalová, Ecclesia als Kommunikationsraum in Mitteleuropa (13.-16. Jahrhundert), Praha 21.-24. 9. 2009
- K. Horníčková, 16th International Medieval Congress, Leeds 13.-16. 7. 2009
- H. Chorvátová, Frühmittelalterliche Kirchen als archäologische und historische Quelle, Mikulčice 3.-5. 6. 2009
- H. Chorvátová, Fenomén rodiny v minulosti Slovenska, Bardejov 22.-24. 9. 2009
- M. Musílek, Dvory a rezidence ve středověku III. Všední a sváteční život středověkého dvora, Praha 4.-5. 2. 2009
- M. Musílek, Die politische Elite Krakaus und ihre Beziehungen zu anderen europäischen Städten im Mittelalter und in der Neuzeit, Kraków 1.-3. 10. 2009
- M. Musílek, Stredoveké mesto ako miesto stretnutí a komunikácie, Častá – Píla, 19.-21. 10. 2009
- M. Musílek, zvaná přednáška, Universität Trier, 22. 11. 2010
- M. Nejedlý, Les projets de croisade et leurs objectifs (XIIIe-XVIIe siècles), Paris 12.-13. 6. 2009
- M. Nodl, Universitäten, Landesherren und Landeskirchen. Das Kuttenger Dekret, Praha 22.-24. 1. 2009
- M. Nodl, Stredoveké mesto ako miesto stretnutí a komunikácie, Častá – Píla, 19.-21. 10. 2009
- M. Nodl, Milosrdenství ve středověkých městech, Praha 6. 11. 2009

- M. Nodl, Moc a její symbolika ve středověku, Praha 20. 11. 2009
- R. Novotný, 16th International Medieval Congress, Leeds 13.-16. 7. 2009
- R. Novotný, Universalia – heresis seminaria? Pojmy v bádání o husitství, Praha – Lužany 11.-12. 9. 2009
- R. Novotný, Spory o čest ve středověku a raném novověku, Brno 12. 11. 2009
- R. Novotný, Moc a její symbolika ve středověku, Praha 20. 11. 2009
- A. Smékalová, XVII. setkání doktorandů, Praha 24. 2. 2009
- P. Soukup, Universitäten, Landesherren und Landeskirchen. Das Kuttenger Dekret, Praha 22.-24. 1. 2009
- P. Soukup, zvaná přednáška, Humboldt-Universität Berlin, 28. 1. 2009
- P. Soukup, 16th International Medieval Congress, Leeds 13.-16. 7. 2009
- P. Soukup, Universalia – heresis seminaria? Pojmy v bádání o husitství, Praha – Lužany 11.-12. 9. 2009
- P. Soukup, Le Concile de Constance (1414-1418) : théâtre d'action de l'autorité magistrale, Strasbourg 3.-4. 12. 2009
- J. Svátek, Les projets de croisade et leurs objectifs (XIIIe-XVIIe siècles), Paris 12.-13. 6. 2009
- F. Šmahel, Universitäten, Landesherren und Landeskirchen. Das Kuttenger Dekret, Praha 22.-24. 1. 2009
- J. Žemlička, Church, State and Society in Bohemia and Scandinavia in the Middle Ages, Bergen 27.-29. 4. 2009
- V. Žůrek, zvaná přednáška, Humboldt-Universität Berlin, 21. 1. 2009
- V. Žůrek, Dvory a rezidence ve středověku III. Všední a sváteční život středověkého dvora, Praha 4.-5. 2. 2009
- V. Žůrek, Moc a její symbolika ve středověku, Praha 20. 11. 2009

III. Zahraniční spolupráce

1. Česká účast na mezinárodních projektech

- *Ruralia, evropská skupina pro výzkum středověké vesnice* (P. Sommer). CMS ve spolupráci s Ústavem pro pravěk a ranou dobu dějinnou UK v Praze. Po vydání svazku VII (2007/9) byla zahájena redakční práce na svazku VIII založeném jako vždy na jednáních specializované mezinárodní konference.
- *Prameny ke středověkým židovským dějinám v Čechách a na Moravě* (J. Žemlička, E. Doležalová, M. Musílek). Součást mezinárodního projektu „Corpus der Quellen zur mittelalterlichen Geschichte der Juden im Reichsgebiet“ koordinovaného Univerzitou v Trevíru. Na české části spolupracuje vedle CMS také Historický ústav AV ČR, v.v.i. Zajištění formou grantu GAČR se v roce 2009 nepodařilo. Projekt pokračuje na minimální úrovni zajištěné rozpočtem CMS. V roce 2010 bude návrh grantového projektu opakován.
- *Religiöses Charisma als Motor und Medium religiöser Kommunikation* (P. Cermanová). Kooperační projekt v rámci SFB 485 Univerzity Kostnice „Norm und Symbol. Die kulturelle Dimension sozialer und politischer Integration“. Projekt byl rokem 2009 uzavřen.
- *Reforma a kompaktata* – viz část II/1.
- *Les croisades tardives* – viz část II/1.

2. Přednášky zahraničních vědců v CMS

V rámci nekonečného cyklu „Moderní metody a přístupy mediévistiky“ v roce 2009 přednášeli:

- Jean-Philippe Genet (Université Paris I), Les vecteurs de l'idéal: présentation d'un programme de recherche, 5. 3. 2009
- Jean Dufournet (Paris), Villon et la génération de Louis XI, 15. 10. 2009
- Thomas Zotz (Universität Freiburg im Breisgau), Königspfalzen im deutschen Südwesten von der Karolinger bis zur Stauferzeit. Formen herrscherlicher Repräsentation im Wandel der Dynastien, 16. 10. 2009
- Thomas Foerster (CMS Bergen), Die Blutlinie der Könige in der Historiographie des späten 12. Jahrhunderts, 13. 11. 2009
- Karol Modzelewski (Uniwersytet Warszawski), Historyk antropologiem? Długie trwanie w narracjach o społeczeństwach barbarzyńskiej Europy, 4. 12. 2009 (ve spolupráci s Ustavem pro pravěk a ranou dobu dějinnou FF UK)

3. Dvoustranné meziústavní smlouvy o vědecké spolupráci

- Institut für Realienkunde des Mittelalters und der frühen Neuzeit der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Krems an der Donau, Rakousko
- Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, Polsko
- Centre for Medieval Studies at the University of Bergen, Nordic Centre for Medieval Studies at the University of Bergen, Norsko
- Philosophische Fakultät I, Humboldt-Universität zu Berlin, Německo
- Geisteswissenschaftliches Zentrum für Geschichte und Kultur Ostmitteleuropas e.v. an der Universität Leipzig, Německo
- Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Polsko
- Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla, Warszawa, Polsko
- Department of Medieval Studies, Central European University, Budapest, Maďarsko
- Curt-Engelhorn-Stiftung, Mannheim, Německo
- Österreichische Akademie der Wissenschaften, Institut für Mittelalterforschung, Wien, Rakousko
- Interdisziplinäres Zentrum für Mittelalterstudien der Universität Salzburg, Rakousko
- Université de Toulouse II – Le Mirail, Unité Mixte de Recherche 5136 FRAMESPA, Francie
- Centrum pre štúdium kresťanstva v Banskej Bystrici, Slovensko

IV. Vědecká výchova v rámci doktorského studia

1. Setkání doktorandů a Letní škola medievistických studií

Sedmnácté setkání doktorandů proběhlo 24. února 2009 v hlavní budově Akademie věd. Ve dnech 4.-6. září 2009 se v Sázavě konal 5. ročník Letní školy medievistických studií. Úvodní přednášky se ujal prof. Petr Čornej, následovaly tematické bloky „Medievistika jako politikum – téma stále aktuální?“ a „Východ a Západ očima vzdělavců“ a tradiční nedělní „Otevřená scéna“ s příspěvky doktorandů. Velkému zájmu se těšila rovněž limitovaná série triček vyrobená k pětiletému výročí Letní školy.

2. Semináře, kursy, konzultace

Po celý rok probíhaly konzultace pro diplomanty a doktorandy, na nichž se podíleli všichni zaměstnanci CMS. Seminář pro doktorandy-medievisty různých oborů zaměřený na četbu středověkých latinských historických pramenů a na základy práce s rukopisy a ediční praxe vedla dr. Jana Zachová. Zaslouhou doc. Martina Nejedlého pokračovala spolupráce s CeFRoS a s Česko-

francouzským seminářem na FF UK, v jehož rámci přednášeli někteří zahraniční hosté CMS. Od podzimního semestru se pod označením « Jour fixe » rozběhl spontánní seminář doktorandů a postdoktorandů, zaměřený na diskusi a badatelské reportáže. Do konce roku proběhla tři setkání: Svobodný duch a volná láska v husitských Čechách (15. 10. 2009, P. Soukup), Pasti komparativního výzkumu aneb V bažině brigitinských bádání (19. 11. 2009, P. Rychterová), a Pekelná pošta aneb Co s fiktivními Luciferovými listy? (17. 12. 2009, J. Petrášek).

V. Nejvýznamnější popularizační aktivity

- Redakční činnost v edičních řadách nakladatelství Argo Historické myšlení, Každodenní život, Ecce homo, Dějiny Evropy a Memoria mediae aevi (M. Nodl)
- Vystoupení a rozhovory v rozhlasu a televizi v souvislosti s vydáním knihy „Přemyslovci“ (P. Sommer, J. Žemlička)
- Přednášky a komentované prohlídky památkových objektů pro veřejnost (D. Foltýn ad.)
- Vystoupení v televizním pořadu Toulavá kamera (D. Foltýn)
- Eseje a recenze v periodících Hospodářské noviny, Souvislosti, Dějiny a současnost (M. Nodl)
- Rozhovor s Jean-Claudem Schmittem pro časopis Dějiny a současnost (V. Žůrek)
- Přednášky pro Univerzitu třetího věku (J. Žemlička, R. Novotný)
- Lektorská činnost v kurzech Pražské informační služby (M. Musílek)

VI. Publikace vydávané Centrem medievistických studií

Dlouhodobé úvahy na téma mezioborového medievistického časopisu vyústily (také pod vlivem nového „systému“ hodnocení vědy) v založení časopisu Studia mediaevalia Bohemica. Šéfredaktory jsou František Šmahel a Petr Sommer, redaktory Václav Žůrek a Robert Novotný. Redakční rada byla ustavena na první schůzi 9. 6. 2009. V roce 2009 bylo připraveno první číslo prvního ročníku. Svými parametry časopis odpovídá podmínkám pro zařazení do seznamu recenzovaných periodik.

CMS dále vydalo tyto publikace:

- Přemyslovci. Budování českého státu, edd. Petr Sommer, Dušan Třeštík a Josef Žemlička ve spolupráci s Pavlínou Maškovou a Robertem Novotným, Praha 2009, 880 s., ISBN 978-80-7106-352-0
- Vidění svaté Brigity Švédské v překladu Tomáše ze Štítného, ed. Pavlína Rychterová (Sbírka pramenů k náboženským dějinám 2), Praha 2009, 436 s., ISBN: 978-80-7007-294-3
- Guillebert de Lannoy, Cesty a poselstva, edd. Jaroslav Svátek, Martin Nejedlý, Olivier Marin a Pavel Soukup, Praha 2009, 264+28 s., ISBN 978-80-87271-11-7
- La noblesse et la croisade à la fin du Moyen Age (France, Bourgogne, Bohême), edd. Martin Nejedlý, Jaroslav Svátek (Croisades tardives 2), Toulouse 2009, 289 s., ISBN 978-2-912025-56-2
- Rituály, ceremonie a festivity ve střední Evropě 14. a 15. století, edd. Martin Nodl, František Šmahel (Colloquia mediaevalia Pragensia 12), Praha 2009, 500 s., ISBN 978-80-7007-298-1
- Die mittelalterliche Kolonisation. Vergleichende Untersuchungen, hg. Michael Brauer, Pavlína Rychterová, Martin Wihoda, Praha 2009, 196 s., ISBN 978-80-7007-308-7
- Roma - Praga. Praha - Řím. Omaggio a Zdeňka Hledíková. Ed. Kateřina Bobková-Valentová, Eva Doležalová, Eva Chodějovská, Zdeněk Hojda, Martin Svatoš (Bolletino dell'Istituto Storico Ceco di Roma, supplemento 1), Praha 2009, 464 s., ISBN 978-80-87271-14-8, ISSN 1214-9438 (publikace vyšla s finančním přispěním CMS)

VII. Vědecká rada CMS a členové/Fellows CMS

Vědecká rada CMS pracovala ve složení prof. PhDr. Ivan Hlaváček, CSc. (předseda), prof. PhDr. Marie Bláhová, DrSc., doc. PhDr. Vilém Herold, CSc., doc. PhDr. Petr Charvát, DrSc., prof. PhDr. Ivo Hlobil, CSc., prof. PhDr. Jan Klápště, CSc., doc. PhDr. Pavel Kouřil, CSc., prof. PhDr. Jiří Kuthan, DrSc., prof. JUDr. Karel Malý, DrSc., prof. PhDr. Pavel Spunar, CSc., prof. PhDr. František Šmahel, DrSc., a prof. PhDr. Josef Žemlička, DrSc.

Na 31. zasedání členů CMS byli novými členy/Fellows zvoleni Pavel Brodský, Lucie Doležalová, Dalibor Havel, Vilém Knoll, Karel Maráz, Aleš Mudra, Michaela Ottová a Blanka Zilynská. Na 31. zasedání Fellows 4. 3. 2009 přednášela Milena Bravermanová na téma „Skrutá svědectví pokladů Pražského hradu. Nové interpretační možnosti mezioborového výzkumu“, na 32. zasedání 10. 6. 2009 Lucie Doležalová na téma „Zloděj, lékař a kacíř: ars memoriae v Čechách 15. století“, na 33. zasedání 23. 11. 2009 Tomáš Velímský na téma „Vzestupy a pády bílinských hradeckých správců. K problematice vzniku pozemkové šlechty“.

VIII. Knihovna CMS

Knihovna obsahuje ke konci roku 2009 celkem 5915 zaevidovaných položek. Za uplynulý rok přibylo celkem 344 nových titulů (včetně darů a výměn). Z periodik přibylo v tomto roce 223 ks, z toho 60 ks darem. Celková suma evidovaných periodik je 144 titulů v počtu 2474 položek.

Na počátku roku se podařilo zakoupit nové regály na knihy, čímž došlo při současném knihovním a časopiseckém přírůstku k navýšení budoucí kapacity knihovny na další cca 3 roky. Nadále také pokračuje doplňování starých časopiseckých řad (Časopis Společnosti přátel starožitností, Listy filologické, Český časopis historický, Documenta Pragensia atd.). Na základě výměny s NPÚ na Perštýně knihovna získala téměř kompletní řadu sborníku Staletá Praha. Rovněž knižní dar od manželů Silagiových již byl zapracován do knihovního fondu.

V roce 2009 pokračovala konverze knihovní evidence do systému Aleph, již prováděly dvě externí studentky-brigádnice Klára Chouliková a Lucie Šarkadyová. Konverzi koordinuje ředitelka knihovny FLÚ Mgr. Simona Chlumská. Ke konci roku 2009 bylo do systému Aleph z knihovního fondu CMS zaneseno 1 270 publikací. Členem Knihovní rady FLÚ je za CMS nadále Martin Musílek.

Sestavil Pavel Soukup.

Zprávu předkládá prof. PhDr. Petr Sommer, DSc., ředitel CMS.

V Praze dne 26. února 2010.

Zpráva byla projednána a přijata Vědeckou radou Centra mediévistických studií na jejím zasedání dne 10. 3. 2010.

Příloha ke Zprávě o činnosti CMS za rok 2009: Individuální bibliografie

BAR, Přemysl:

- Monarchia śląskich Henryków' w źródłach średniowiecznego Śląska. Na przykładzie Kroniki Polsko-Śląskiej i Kroniki Polskich Książąt, in: Drugie polsko-czeskie forum młodych mediewistów. Mediewista wobec źródła - teoria i praktyka, Poznań 2009, s. 73-81

CERMANOVÁ, Pavlína:

- Funkce rituálu v apokalyptických textech husitského věku, in: Rituály, ceremonie a festivity ve střední Evropě 14. a 15. století, edd. Martin Nodl, František Šmahel (= Colloquia mediaevalia Pragensia 12), Praha 2009, s. 319-337

- Eschatologie a apokalyptika jako módní téma na lucemburském dvoře, in: Dvory a rezidence III. Všední a sváteční život na středověkých dvorech, edd. Dana Dvořáčková-Malá, Jan Zelenka (= Mediaevalia Historica Bohemica, Supplementum 3), Praha 2009, s. 515-531

DOLEŽALOVÁ, Eva:

- (s Z. Hledíkovou) Die Erforschung der Entstehung und Ausprägung des Pfarreinetzes bis zum Beginn der hussitischen Revolution in der tschechischen Geschichtswissenschaft, in: Pfarreien im Mittelalter. Deutschland, Polen, Tschechien und Ungarn im Vergleich, hg. Nathalie Kruppa (= Veröffentlichungen des Max-Planck-Instituts für Geschichte, Studien zur Germania Sacra 32), Göttingen 2008, s. 83-96

- Přemyslovská tradice v lucemburské době, in: Přemyslovci. Budování českého státu, edd. Petr Sommer, Dušan Třeštík a Josef Žemlička ve spolupráci s Pavlínou Maškovou a Robertem Novotným, Praha 2009, s. 530-540

FOLTÝN, Dušan:

- Monastická architektura v českých zemích a proměny jejího využití v průběhu staletí, Zprávy památkové péče 69, 2009, č. 2, s. 95-99

- Bývalé opatství cisterciáků ve Žďáru nad Sázavou, in: Barokní umění se sbírek Národní galerie v Praze. Výběrový katalog stálé expozice Národní galerie v Praze na zámku Kinských ve Žďáru nad Sázavou, ed. Lenka Stolárová, Praha 2009, s. 14-17

- Pražský děkan Kosmas a jeho zpráva o údajném předchůdci benediktinského opatství na Zoboru, in: Kostol sv. Juraja, Kostolany pod Tribečom. História, Archeológia, Prírodné vedy, Dejiny umenia, Pamiatková obnova, eds. Jana Maříková-Kubková, Peter Baxa (= Monumentorum tutela 21), s. 11-16

- „Me Miroslaus struxit. Me Zisska cremavit.“ Barokní pokus o rekonstrukci předhusitské stavební podoby kláštera v Sedlci, in: Sedlec. Historie, architektura a umělecká tvorba sedleckého kláštera ve středoevropském kontextu kolem roku 1300 a 1700, ed. Radka Lomičková (= Opera Facultatis theologiae catholicae Universitatis Carolinae Pragensis – Historia et historia artium 10), Praha 2009, s. 441-453

- Mezi historismem a modernou. Dva příklady sudetoněmecké monastické architektury období první republiky, in: Dům Boží a brána nebe ve 20. století. Studie o sakrální architektuře, ed. Aleš Filip, Norbet Schmidt (= Synésis 2), Mikulov – Brno 2009, s. 72-83

CHORVÁTOVÁ, Hana:

- Podoby rodiny v ranom stredoveku, in: Kresťanstvo v časoch sv. Vojtecha, edd. Rastislav Koziak – Jaroslav Nemeš, Kraków 2009, s. 140-151

- Kultúrno-historický význam gombíkov, Studia mediaevalia Bohemica 1, 2009, s. 7-19

KERNBACH, Anna:

- Vladislav II. a odboj v roce 1142 očima pražského kanovníka Vincencia, in: Michal Mašek, Petr Sommer, Josef Žemlička a kolektiv: Vladislav II., druhý král z Přemyslova rodu. K 850. výročí jeho korunovace, Praha 2009, s. 28-39

KNAP, Jiří:

- Höfisch-ritterliche Kultur des Přemyslidenzeitalters und das Ritterideal, in: Die mittelalterliche Kolonisation. Vergleichende Untersuchungen, hg. Michael Brauer, Pavlína Rychterová, Martin Wihoda, Praha 2009, s. 153-165

MUSÍLEK, Martin:

- Apatykáři na Starém Městě pražském ve středověku. Příspěvek k možnostem sociotopografické analýzy v areálu pražského souměstí na příkladě osob zabývajících se vykonáváním lékárnického povolání, Mediaevalia Historica Bohemica 12, 2009, s. 97-137

- Zajetí českého panstva patriciátem v sedleckém klášteře a v Praze roku 1309. Příspěvek k vývoji pražského a kutnohorského patriciátu na přelomu 13. a 14. století, in: Sedlec. Historie, architektura a umělecká tvorba sedleckého kláštera ve středoevropském kontextu kolem roku 1300 a 1700, ed. Radka Lomičková (= Opera Facultatis theologiae catholicae Universitatis Carolinae Pragensis – Historia et historia artium 10), Praha 2009, s. 113-131

- Patriciát: přední mezi měšťany, in: Přemyslovci. Budování českého státu, edd. Petr Sommer, Dušan Třeštík a Josef Žemlička ve spolupráci s Pavlínou Maškovou a Robertem Novotným, Praha 2009, s. 502-503

NEJEDLÝ, Martin:

- (s J. Svátkem, O. Marinem a P. Soukupem) Guillebert de Lannoy, Cesty a poselstva, Praha 2009, ISBN 978-80-87271-11-7 (zde: Spisy středověkých cestovatelů jako podnět k „poutím mimo vyšlapané stezky“, s. 101-130)
- Promouvoir une alliance anti-turque, éviter une croisade anti-hussite: un noble tchèque en mission diplomatique. Le témoignage de l'écuyer Jaroslav sur l'ambassade à Louis XI en 1464, in: La noblesse et la croisade à la fin du Moyen Age (France, Bourgogne, Bohême), edd. Martin Nejedlý, Jaroslav Svátek (= Croisades tardives 2), Toulouse 2009, s. 163-184
- (ed.)** La noblesse et la croisade à la fin du Moyen Age (France, Bourgogne, Bohême), edd. Martin Nejedlý, Jaroslav Svátek (= Croisades tardives 2), Toulouse 2009, ISBN 978-2-912025-56-2
- NODL, Martin:**
- (s F. Šmahelem) Úvodní zamyšlení, in: Rituály, ceremonie a festivity ve střední Evropě 14. a 15. století, edd. Martin Nodl, František Šmahel (= Colloquia mediaevalia Pragensia 12), Praha 2009, s. 9-10
- Veřejné versus soukromé. Odpřísahnutí hereze v pražském univerzitním prostředí, in: Rituály, ceremonie a festivity ve střední Evropě 14. a 15. století, edd. Martin Nodl, František Šmahel (= Colloquia mediaevalia Pragensia 12), Praha 2009, s. 385-414
- Auf dem Weg zum Kuttenger Dekret: Von der Versöhnung der Nationen zum unversöhnlichen Nationalismus, Bohemia. Zeitschrift für Geschichte und Kultur der böhmischen Länder 49, 2009, s. 52-75
- (s F. Šmahelem) Kutnohorský dekret po 600 letech. Balance dosavadního bádání, Český časopis historický 107, 2009, s. 1-45
- Maiestas Carolina. Kritické postřehy k pramenům, vyhlášení a „odvolání“ Karlova zákoníku, Studia Mediaevalia Bohemica 1, 2009, s. 21-36
- Jan Slavík a Vznik českého národa. Mezi metodologií, politikou a ideologií, in: Život plný střetů. Dílo a odkaz historika Jana Slavíka (1885-1978), Praha 2009, s. 47-57
- Mezi laickou a učenickou zbožností. Katechetické příručky pro faráře v českém a slezském prostředí pozdního středověku, in: Korunní země v dějinách českého státu. IV. Náboženský život a církevní poměry v zemích Koruny české ve 14.-17. století, edd. Lenka Bobková, Jana Konvičná, Praha 2009, s. 176-191
- Národní a zemské zájmy v interpretacích „dekretu kutnohorského“ (Palacký - Tomek - Helfert - Höfler), in: Historik na Moravě. Profesoru Jiřímu Malířovi, předsedovi Matice moravské a vedoucímu Historického ústavu FF MU, věnují jeho kolegové, přátelé a žáci k šedesátinám, Brno 2009, s. 77-90
- Pražská univerzita na rozcestí. Dekret kutnohorský očima poražených, Dějiny a současnost 31, 2009, č. 2, s. 18-21
- (ed.)** Rituály, ceremonie a festivity ve střední Evropě 14. a 15. století, edd. Martin Nodl, František Šmahel (= Colloquia mediaevalia Pragensia 12), Praha 2009, 500 s., ISBN 978-80-7007-298-1
- NOVOTNÝ, Robert:**
- Prapředci, zakladatelé, hrdinové. Fiktivní postavy ve středověkých šlechtických rodokmenech, Dějiny a současnost 31, 2009, č. 4, s. 37-40
- Proměna rituálu. Šlechta v období dvojitosti, in: Rituály, ceremonie a festivity ve střední Evropě 14. a 15. století, edd. Martin Nodl, František Šmahel (= Colloquia mediaevalia Pragensia 12), Praha 2009, s. 237-246
- SOMMER, Petr:**
- (s D. Třeštíkem a J. Žemličkou) Přemyslovci v české historiografii, in: Přemyslovci. Budování českého státu, edd. Petr Sommer, Dušan Třeštík a Josef Žemlička ve spolupráci s Pavlínou Maškovou a Robertem Novotným, Praha 2009, s. 7-12; Hradská centra, tamtéž, s. 182-184; (s D. Třeštíkem) Cesta ke křesťanské společnosti, tamtéž, s. 240-269; (s J. Slámou) Bronzové dveře hnězdenského dómu, tamtéž, s. 246-249; Nejstarší kláštery Čech a Moravy, tamtéž, s. 254-257; Druhá vlna christianizace české společnosti, tamtéž, s. 398-409
- (s Z. Thomovou a J. Thomou) Archeologie a rekonstrukce středověké podoby premonstrátské kanonie v Želivi, in: Michal Mašek, Petr Sommer, Josef Žemlička a kolektiv: Vladislav II., druhý král z Přemyslova rodu. K 850. výročí jeho korunovace, Praha 2009, s. 69-82
- Der beginnende tschechische Staat und seine Heiligen, Quaestiones Medii Aevi Novae, 14, 2009, s. 41-54
- Nachwort: Das Phänomen Ostoj, in: Zdeněk Smetánka, Die Geschichte vom Bauern Ostoj. Alltag im mittelalterlichen Böhmen (= Archäologische Werkstücke 1), Rahden/Westf. 2009, s. 275-277
- Josef Cibulka a totální historie, in: Professori Josef Cibulka ad honorem. Sborník příspěvků přednesených na symposiu „Život a dílo profesora Josefa Cibulky“ dne 14. 12. 2007, ed. Markéta Jarošová (= Opera Facultatis Theologiae Universitatis Carolinae Praefgensis, Historia et historia artium 9), Praha 2009, s. 35-38
- Jaké vzdělání, taková věda, Akdemický bulletin, <http://abicko.avcr.cz/cs/sd/novinky/hlavni-stranka/news_0103.html>
- Causa Akademie, <<http://respekt.ihned.cz/vase-dopisy/c1-38196230-causa-akademie>>
- (ed.)** Přemyslovci. Budování českého státu, edd. Petr Sommer, Dušan Třeštík a Josef Žemlička ve spolupráci s Pavlínou Maškovou a Robertem Novotným, Praha 2009, 782 s., ISBN 978-80-7106-352-0
- Michal Mašek, Petr Sommer, Josef Žemlička a kolektiv: Vladislav II., druhý král z Přemyslova rodu. K 850. výročí jeho korunovace, Praha 2009

SOUKUP, Pavel:

- (s J. Svátkem, M. Nejedlým a O. Marinem) Guillebert de Lannoy, Cesty a poselstva, Praha 2009, ISBN 978-80-87271-11-7 (zde: Křesťanstvo v ohrožení: náboženské konflikty a křížácké projekty první poloviny 15. století, s. 13-41)
- The Masters and the End of the World: Exegesis in the Polemics with Chiliasm, in: The Bohemian Reformation and Religious Practice 7, edd. Zdeněk V. David, David R. Holeton (= Filosofický časopis, supplementum 1), Prague 2009, s. 91-114
- Die Predigt als Mittel religiöser Erneuerung: Böhmen um 1400, in: Böhmen und das Deutsche Reich. Ideen- und Kulturtransfer im Vergleich (13.-16. Jahrhundert), edd. Eva Schlotheuber, Hubertus Seibert (= Veröffentlichungen des Collegium Carolinum 116), München 2009, s. 235-264
- La noblesse hussite, entre chevalerie et guerre sainte, in: La noblesse et la croisade à la fin du Moyen Âge (France, Bourgogne, Bohême), edd. Martin Nejedlý, Jaroslav Svátek (= Croisades tardives 2), Toulouse 2009, s. 147-162
- Rytířská kultura ve 13. století, in: Přemyslovci. Budování českého státu, edd. Petr Sommer, Dušan Třeštík a Josef Žemlička ve spolupráci s Pavlínou Maškovou a Robertem Novotným, Praha 2009, s. 460-462; Dvorská kultura a počátky národních literatur, tamtéž, Praha 2009, s. 470-471

SVÁTEK, Jaroslav:

- (s M. Nejedlým, O. Marinem a P. Soukupem) Guillebert de Lannoy, Cesty a poselstva, Praha 2009, ISBN 978-80-87271-11-7 (zde: Životní dráha Guilleberta de Lannoy ve světle jeho cestopisu i ostatních pramenů, s. 72-100)
- Guillebert de Lannoy, un seigneur bourguignon espion en Terre Sainte, in: La noblesse et la croisade à la fin du Moyen Age (France, Bourgogne, Bohême), edd. Martin Nejedlý, Jaroslav Svátek (= Croisades tardives 2), Toulouse 2009, s. 85-94
- (ed.)** La noblesse et la croisade à la fin du Moyen Age (France, Bourgogne, Bohême), edd. Martin Nejedlý, Jaroslav Svátek (= Croisades tardives 2), Toulouse 2009, ISBN 978-2-912025-56-2

ŠMAHEL, František:

- Nalézání, setkávání a míjení v životě jednoho medievisty. Praha 2009, 538 s. ISBN 978-80-257-0160-0160-7.
- (s M. Paponovou a D. Dvořákovou) Ulrich Richental: Kostnická kronika. Historické rozprávání o meste, ktoré sa stalo stredom Európy, a čo to znamenalo pre Slovákov a Čechov. Budmerice 2009. ISBN 978-80-85501-42-1 (zde: Ulrich Richental a jeho Kronika kostnického koncilu, s. 11-37)
- (s M. Nodlem) Kutnohorský dekret po 600 letech. Bilance dosavadního bádání. in: Český časopis historický 107, 2009, s. 1-45
- The Hussite Revolution (1419-1471), in: A History of the Czech Lands, edd. Jaroslav Pánek, Oldřich Tůma, Praha 2009, s. 137-158
- Antoine Marini de Grenoble et son Mémoire sur la nécessité d'une alliance anti-turque, in: La noblesse et la croisade à la fin du Moyen Âge (France, Bourgogne, Bohême) edd. Martin Nejedlý, Jaroslav Svátek (= Croisades tardives 2), Toulouse 2009, s. 205-231
- Korunovační rituály, ceremonie a festivity české stavovské monarchie 1471-1526, in: Rituály, ceremonie a festivity ve střední Evropě 14. a 15. století, edd. Martin Nodl, František Šmahel (Colloquia mediaevalia Pragensia 12), Praha 2009, s. 147-170
- Gab es einen Frühhumanismus im luxemburgischen Böhmen?, in: Kunst als Herrschaftsinstrument. Böhmen und das Heilige Römische Reich unter den Luxemburgern im europäischen Kontext, hg. Jiří Fajt, Andrea Langer, München 2009, s. 22-26
- „My Evropané“. Na okraj jedné televizní relace o Janu Husovi, Táborský archiv 14, 2009, s. 23-27.
- (ed.)** Rituály, ceremonie a festivity ve střední Evropě 14. a 15. století, edd. Martin Nodl, František Šmahel (= Colloquia mediaevalia Pragensia 12), Praha 2009, ISBN 978-80-7007-298-1

TŘEŠTÍK, Dušan:

- (s P. Sommerem a J. Žemličkou) Přemyslovci v české historiografii, in: Přemyslovci. Budování českého státu, edd. Petr Sommer, Dušan Třeštík a Josef Žemlička ve spolupráci s Pavlínou Maškovou a Robertem Novotným, Praha 2009, s. 7-12; Od příchodu Slovanů k „říši“ českých Boleslavů, tamtéž, s. 61-96; Gens Bohemorum – kmen Čechů, tamtéž, s. 137-148; Přemyslovský mýtus a první čeští světci, tamtéž, s. 149-161; (s P. Sommerem) Cesta ke křesťanské společnosti, tamtéž, s. 240-269; Idea státu a národa, tamtéž, s. 272-286
- (ed.)** Přemyslovci. Budování českého státu, edd. Petr Sommer, Dušan Třeštík a Josef Žemlička ve spolupráci s Pavlínou Maškovou a Robertem Novotným, Praha 2009, 782 s., ISBN 978-80-7106-352-0

ŽEMLIČKA, Josef:

- (s P. Sommerem a D. Třeštíkem) Přemyslovci v české historiografii, in: Přemyslovci. Budování českého státu, edd. Petr Sommer, Dušan Třeštík a Josef Žemlička ve spolupráci s Pavlínou Maškovou a Robertem Novotným, Praha 2009, s. 7-12; Společnost v područí státu, tamtéž, s. 165-215; Rozmach a vrchol přemyslovské moci, tamtéž, s. 295-347; Naši Němci, cizí Němci a Židé, tamtéž, s. 497-507

- L'écho de la première croisade en Bohême, in: La noblesse et la croisade à la fin du Moyen Âge (France, Bourgogne, Bohême), edd. Martin Nejedlý, Jaroslav Svátek (= Croisades tardives 2), Toulouse 2009, s. 279-284
(ed.) Přemyslovci. Budování českého státu, edd. Petr Sommer, Dušan Třeštík a Josef Žemlička ve spolupráci s Pavlínou Maškovou a Robertem Novotným, Praha 2009, 782 s., ISBN 978-80-7106-352-0

ŽŮREK, Václav:

- Dvůr a dvorská hierarchie v korunovačním obřadu pozdně středověkých Čech, in: Dvory a rezidence III. Všední a sváteční život na středověkých dvorech, edd. Dana Dvořáčková-Malá - Jan Zelenka (= Mediaevalia Historica Bohemica, Supplementum 3), Praha 2009, s. 93-103
- Korunovace královny Žofie. Řád Karla IV. a jeho užití v praxi, in: Rituály, ceremonie a festivity ve střední Evropě 14. a 15. století, edd. Martin Nodl – František Šmahel (= Colloquia mediaevalia Pragensia 12), Praha 2009, s. 203-212
- Mittelhochdeutsche Dichtung in Böhmen der Přemysliden, in: Die mittelalterliche Kolonisation. Vergleichende Untersuchungen, hg. Michael Brauer, Pavlína Rychterová, Martin Wihoda, Praha 2009, s. 167-194